

Uçýan tarelka / satiriki hekaýa

Category: Hekaýalar, Kitapcy, Satiriki hekaýalar, Türkmen dili
написано kitapcy | 23 января, 2025

Uçýan tarelka / satiriki hekaýa UÇÝAN TARELKA

Raýon gazetinde okan täsin habarym meni bir hili oýlandyrdy. Uludan demimi alyp, zöwwe ýerimden galanymy özümem duýmandyryň. Görseňizlääň, gum içinde ýerleşýän Görelde obasynyň gaýra gyrasyna uçýan tarelka gonanmyş. Eý, ho-o! Ony hakyt gözleg-burawlaýış kontorasynyň bir şofýory görüpdir. Adyna-da Meretdurdy diýýärler oñ. Abraýly sowet metbugatynda çykan makala ynamsyzlyk etmäge mende esas ýok. Onsoňam soňky döwürde başga planetalylar özleriniň tarelkasy bilen o ýere gonanmyş, bu ýere gonanmyş diýen ýalyhabarlar häli-şindi eşidilip dur. Hamana diýersiň, biziň planetamyza bal çalnan ýaly. Bu ýerdäkileriň özleri oňuşman, biri-biri bilen gyrlışyp ýörler. Siziňki näme diýsene, ýa mesligiňize çydaňzokmy? Habarlary ýokdur, iş salyşýanyň ýerliler bolsa, derrew planetaňdan dynarsyň. Hawa, biziňkileri kän bir öwrenișdiribirligi ýokdur.

Kelläme bir ajaýyp pikir geldi, özem şo tarelkalar bilen baglanychykly. Has dogrusy, bir zadyň kül-külüne düşdüm. Hudaýa şükür, häzir biziň ýurdumyzda dört tarapyňam açyk, azar berýän

ýok. Näme hokga çykaryp bilseň çykarybermeli. Käbir edaralar, hatda aýry-aýry adamlar hem daşary ýurtlar bilen kontrakturdyr şertnama baglaşyp hezil edişip ýörler. Öňler beýle-beýle zatlara ýol berilmeydi, o hakda pikir etmegem gorkulydy. Bir topar býurokratik germewler öňüne böwet bolardy. Ynha, indi welin hezilllik. Arzuw edilen ajap zamana geldi!

Näme üçin daşary ýurtlar bilen şertnama baglaşyp bolýa-da, başga planeta bilen bolmaýamyş, hä?! Garagyna gül salarys. Hawa, daş ederis ony. Gaty gidiberseler, bular ýaly täzelik üçin hökümət maňa serpaýam ýapmaly bolar. Ýyldyzjyk dakaýanda-da gelişmän duranok.

Men öýden-öwzardanizar bolup, gitdim ýaňky tarelkaň gözlegine. Görelde obasynyň gaýrasynda bir hepde töworegi boldum. Görem zadym bolmady. Arasynda iýer-içer ýaly zat alaýyn diýip öye bardym. Keýwanyň iñirdäp başlady.

— Nirä ýitirim bolýaň? Öýüne bir köhlenjek borlar wagtynda. Başyň alýaň ötägidýaň ýöne. Näme, bi, çagalar ýeke meňkimi?.. Akgaňlaň ýanynda bahana gytmy. Başga bir zat diýip güwledip goýberdim. Oňa dogryňy aýtsaň, derrew dünýä jar edäýer. Ýok, entek bu zatlary özüm bilen Hudaýdan başga hiç kim bilmeli däldir.

Bir zada göz dikip garaşsaň erbet bolýan eken. Uçýan tarelka gjelerine düýsume-de girip çykdy. Bolsa-da, ahyry ylasym ýerine düşdi how.

Ynha, daňyň ümüs-tamşynda, geldi, gündogae tarapdan bir zat süýnüp. Onuň daşyna bir hili kümüş çáýylan ýaly, lowurdap gözüni alyp gelýär. Geň göräýmeli, nähili mähnet zat hem bolsa, sesi ýok. Gitdigiçe pessaýlap elli ädim ilerimde gondy. Näce gün bări garaşyp ýörenem bolsam, birden baraýmaga eýmendim. Sen-men ýok, alyp gidiberseler näderin. Aý, nirä barsaňam şu ýerden erbet däldir-le. Onsoňam "Töwekgeliň işini Taňry oñar" diýipdirler. Bagty synap göreýin. Wiý, ýogsa-da olar bilen haýsy dilde düşünişip bolarka. Men-ä öz ene dilimde gürlärin. Düşünmeseler öwrensinler, ýogsa-da gonmasynlar biziň diýara. Türkmen diliniň döwlet dili bolanlygyny, goý, başga planetalyalar hem bilsinler. Ýaýdanjyrap, bardym tarelkaň duran ýerine. Ardynjyradym. Telegraf sütüni ýaly, silliň uzyn bir zat çykdy, ýaňkyň içinden. Görenimden endamym jümsüldäp gitdi. Lap edip aýtdygym däl, edil azot içen ýaly, boýy üç metr gowrak bar. Kellesem kesek gysan ternä çalymdaş, süýnmek. Reňki dagysy näteňet. Göm-gök-laý, üç sanam gözü bar. Olaryň

biri ýazzy maňlaýynda ýerleşýär. Özem çyra ýaly lowurdap dur. Elindäki kiçijik gutujygyny maňa tarap öwürdi welin, ýylan gören serçe ýaly, duran ýerinde doňaýdym. Gorkymdanmy-nämemi, sesim bir hili bazzyk-buzzugrak cykdy.

– Essalawmaleýkim, Göguzyn aga!

Ol meniň bilen elleşip salamlaşdy. Soň näme-nämän bolanyny bilemok. Bir özüme gelsem korablyň kabinasynda otyryny. Olar üç dagy bar eken. Öwrenișseň gaty bir gorkunjam däl ekenler-laý. Yerdäki adamlaň bir enteginden-ä yüz esse gowy, sähel zat üçin jabjynyp ýüzüňi alyp duranoklar. Bä, olaryň ýeserdigini, derrew türkmençe gürläp başladylar. Şeýle bir arassa gürleyärler welin, bi, işigaýdanlaň aňyrsy türkmen bolaýmasyn diýen pikirem kelläme geldi. Meni öz planetalaryna gezelenje çagyrdylar. Neden, bilet tapdyrarmyka diýipdim. Hernä wagtynda dilimi dişläpdirin. Ondan-mundan gürrüň edip, men ahyry öz matlabymy aýtdym. Meniň bilen ilki elleşip görşen:

– Şertiňi aýt – diýdi.

Öñden ýüregimde besläp ýören arzuwym bardy. Parahorlardan, býurokratlardan... dynmaly. Goja ýeri şolardan arassalamaly. Nebsimi şaglatmaýyn, hemmesini birden däl.

– Raýonymyzy parahorlardan saplap berseňiz. Häzirlikçe bolany şo.

Gürründeşlerimiň gülküsi oturan korablymyzy lerezana getirdi. Soňra olar öz aralarynda nämedir bir zatlar gürleşdiler. Haýsysynyň ýüzüne seretjegimi bilmän, gözümi elek-çelek edip aňkaryldym. Bolsa-da, derrew ylalaşyga geldik. Ýeriň ýeke-täk wekili hökmünde resmi ýagdaýda şertnama gol çekdim-de, hoşlaşyp düşüp galxdym.

Şondan birki gün soň raýonymyzaňdan o ýitipmiş, bu ýitipmiş diýen howsalaly habar eşidilip başlady. Meniň welin içim gülýärdi. Öz obamyzyň başlygyny-ha ilki apardylar. Dagy näme, her beren mellek ýeri üçin müňläp-müňläp kakdy kolhozçylardan. Bir gün işden gelsem, seni prokuror çagyrya diýip aýalym aglaýhak bolýar.

– Arada näçe günläp ýitdiň welin, bir ýukan-ýumranlyk edensiň. Çagajyklam atasyz galjak-da. Gidersiň indi aýagyňy sallap. Wah, şor maňlaý...

Hernä mertsirärem bolsam, gitdim bir iňkise. Be, prokurorlaň başga planetalylar bilenem gatnaşygy barmykan-aý?! Hyýk, o tarelkaly gelenler diliniň eýesi däl ekenler-ow. Bi, indi meni yrsarap basaýmasa ýagşydyr. Bardym, içimi gepledip. Ol meni

güler yüz bilen garşylady, nirede oturtjagyny bilmedi. Öñümde kişmişli çay goýdy. Bu zatlaryň yzy näme bilen guitararka, alla janlarym. Ol menden zat gizläp oturmady, göni gürrün etdi.

— Gardaş, ýagdaýa düşün. Men şun daň bilen başga planetadan geldim. Raýonymyzyň ýolbaşçylarynyň köpüsi şol ýerde. Kökerlip goýlan ýaly. Uly başlygymyzy dagy kurortda dynç alyp ýören ýerinden ýygnaýypdyrlar. Pahyr "Men olar ýaly zat edemok" diýip sypjak bolýar-aý. O zaňnarlara ähli zat aýan eken. Alyjylar jemgyýetiniň başlygynyň ýakasyndan tutup ýaňkyň ýanyна eltdiler welin, görgüli özünden gidäýdi. Milisiýanyň naçalniginiň-ä özi boýun aldy oturyberdi, gyssadylar welin. Etrap sowetiniň başlygam näçe adama binobat maşyn berip çilen eken, hersinden ep-eslijäni. Siziň kolhoz başlygyňzam şo ýerde, mellek...

Hemme zat düşünkli. Şeýdip raýonymyzy, ýok, respublikamyzy, tutuş dünýäni parahorlardan arassalasak, gör, nähili oňat bolar. Indiki gezek býurokratlaryňky. Ýogsa-da, bi, prokuroryň özi nädip sypdyka? Ya hiç kimden hiç zat alanokmyka?! İçimden edip oturan pikirini daşyma çykaraýypdyrym.

— Menem ölümىň öýünde sypdym. Prokuror bolamsoň kanunlara beletdär-aý. Onsoňam bir iş edilende hemme tarapy seljerilýändir. Göz ýumup, baslyp oturlandır öýtme...

— Gözüň aýdyň, sag-aman gelen bolsaň – diýip, men turmakçy boldum.

— Şertnama ýanyňdamy? Şony yzyna gaýtarsaň-a ikimize-de ep-eslige düşjek. Pikirlen. O ýerdäki, bendilikde oturanlar boýurganyp-boýurganyp haýış etdiler, how. Rehimiň insin, gardaş...

Ikirjiňlenip elimi owkalaşdyrdym. Meniň bolup durşuma ol özüce düştü.

— Alada etme, almalyja zady olardan özüm alaryn, garaklaryna basyp. Tejribe köpdür. Sen ýöne razyçylyk berseň bolýa...

Prokurordan puryja alyp öye gaýtdym. Gözümüziziň ody alnypdyr, göni gaňyrşyna gaýtmaga gorkdum, gapjaýmagy mümkün.

Be, doğrudan hem şertim şahyma edäýsemmeikäm?! Aý, ýok, şolar tetelliň pulam gerek däl, özem.

Ýöne meni hazır başga bir zat biynjalyk edýär. Olar hernä şol ýerini bir parahorlaň mesgenine öwräýmezler-dä?! Berim gökden ýol-a ýasaýandyrm.

Satırıki hekaýalar